

“Yo, I får en erklæring senere”: Retsmedicinernes sproglige balanceakt i obduktionserklæringer

Matilde Nisbeth Brøgger, Aarhus Universitet

Karen Korning Zethsen, Aarhus Universitet

Lene Warner Thorup Boel, Aarhus Universitet

Abstract: Forensic statements produced by forensic pathologists in murder and attempted murder cases must communicate complex medical assessments to diverse audiences, such as forensic pathologists, but also to groups who are not medical experts such as police, lawyers, judges, jury members and lay judges. This article examines how forensic pathologists navigate the communicative tensions that arise when their written statements must address audiences with widely differing levels of medical knowledge and genre familiarity. Through a qualitative study design, the study explores the perspectives and priorities that shape the linguistic choices in these statements. Two focus groups with a total of ten forensic pathologists were conducted, and data were analysed using thematic analysis. Six key themes were identified: 1) The internal target group, where statements are primarily written to the forensic pathologist themselves or other forensic pathologists; 2) The balancing act between precision and comprehensibility; 3) Objectivity as a decisive factor in linguistic choices; 4) The role of tradition and the local linguistic culture; 5) Authority and how this is constructed through language; and 6) The difficulties of assessing the lay audience’s understanding. The study shows how forensic pathologists navigate the tension between expert precision and lay comprehensibility. While the internal target group is prioritized, efforts are made to accommodate lay understanding—though often constrained by institutional language traditions, perceptions of authority, and a rhetorical preference for objectivity. The findings suggest a strong linguistic culture and highlight challenges related to the “curse of expertise”.

Keywords: Retsmedicinsk sprog, obduktionserklæring, fokusgruppe, sproglig socialisering, forståelighed.

1. Introduktion

Retsmedicinske erklæringer tilhører et komplekst genresæt, både på grund af den komplekse retsmedicinske viden, der skal formidles i en kommunikationssituation, hvor der potentielt er meget på spil rent juridisk, og fordi genren skal kunne henvende sig til mange heterogene målgrupper, såsom retsmedicinerne selv, politi, jurister, nævninge (Howes 2015) med varierende fagviden (her medicinsk) og genrekendskab. I samarbejde med Institut for Retsmedicin, Aarhus Universitet, undersøger vi formidlingen af retsmedicinsk viden i retsmedicinske erklæringer i forbindelse med alvorlige personfarlige forbrydelser som drab og drabsforsøg. I en tidligere artikel (Zethsen et al. 2024) kortlagde vi sproget i retsmedicinernes skriftlige erklæringer med fokus på, hvilke (fag)sproglige fænomener, der potentielt kan gøre erklæringerne vanskeligt tilgængelige for de målgrupper, som ikke er medicinske eksperter (såsom politi, jurister, lægdommere og nævninge) og som har mere begrænset genrekendskab (såsom nævninge).

I artiklen fra 2024 gennemgår vi resultaterne af vores tekstanalyse af 15 skriftlige obduktionserklæringer og personundersøgelseserklæringer, som er blevet brugt i retten. Formålet med analysen var at identificere potentielt vanskeligt forståelige sproglige træk eller træk, der gør erklæringerne unødigt komplekse for lægfolk. Resultaterne viste, at mange sproglige elementer både på ord-, sætnings- og teksts niveau vil kunne ændres til mere almindeligt kendte udtryk uden tab af præcision. De identificerede elementer inkluderer træk som fagtermer, hvor der findes et alternativt dagligdagsudtryk, synonymi, kancellisprog, tunge præmodifikationer, lange sammensatte ord og lange sætninger, der indeholder meget information samt passiv og nominaliseringer, der indgår i for lægmand uvante konstruktioner. Fravær af underoverskrifter og strukturerende punktstillinger kan også medvirke til at gøre erklæringerne sværere tilgængelige.

Det er vigtigt at understrege, at de ikke-retsmedicinske målgrupper naturligvis kan være veluddannede og vant til at læse fagsprog inden for deres område, men de er ikke medicinske eksperter, og unødigt komplekst sprog antages at kunne have en negativ indvirkning på forståelsen også for disse grupper. Hertil kommer, at en målgruppe som for eksempel nævningetinget kan bestå af alle uddannelses- og erfaringsniveauer, og her kan sagtens være medlemmer, der på ingen måde er vant til at læse hverken fagsprog eller kancellisprog.

En tekstanalytisk tilgang kan dog kun skabe viden om, hvad og hvordan der kommunikeres. For at skabe viden om, hvilke logikker, forståelser og beslutningsprocesser, der former det endelige tekstuelle udtryk, er det nødvendigt at anvende mere samfundsvidenskabelige metoder, såsom fokusgrupeinterviews. Ifølge Berkenkotter & Huckin (1995) overføres viden om “appropriate communicative behavior” i en given genre “through enculturation as apprentices become socialized to the ways of speaking in particular disciplinary communities” (p. 482). Formålet med denne artikel er derfor at undersøge, hvorfor retsmedicinere, med en så heterogen målgruppe, skriver, som de gør, herunder hvilken rolle den sproglige socialisering spiller.

2. Teoretiske forudsætninger og juridisk kontekst

2.1. Genre

Genre er blevet beskrevet som en struktureret og konventionaliseret form for kommunikation, der organiseres omkring et specifikt sæt kommunikative formål (Bhatia 1993). Ifølge Berkenkotter & Huckin (1995) stammer vores viden om specifikke genrer fra vores deltagelse i kommunikative aktiviteter, og “genre knowledge is a form of ”situated cognition, which continues to develop as we participate in the activities of the culture” (Berkenkotter & Huckin 1995: 478). Med dette blik antages det, at målgrupperne for eller læsere af en given genre er en del af genrens kommunikative aktiviteter og kultur. Genreforskningen inden for LSP (Languages for Specific Purposes) understreger derfor også vigtigheden af at målrette en tekst til én specifik og mere eller mindre homogen målgruppe for at sikre optimal forståelse og engagement (Bhatia, 1993; Swales, 1990), selvom der ses talrige eksempler på tekster og genrer, som skal henvende sig til heterogene målgrupper. Når en genre skal henvende sig til både den ekspertkultur, hvori genren er opstået samt andre målgrupper med varierende grad af fag- og genreviden, opstår der et spændingsfelt, hvor præcision og forståelighed skal balanceres. Dette kan resultere i enten forenkling, der kunne gå hen og kompromittere fagligheden, eller kompleksitet, der ekskluderer visse modtagere. Anbefalingen om én målgruppe muliggør desuden udførsel af målgruppeundersøgelser, som kan gøre det muligt at tage målgruppens vidensniveau og genrekendskab i betragtning, både hvad angår indholdsmæssige og sproglige valg i udformning af teksten. Dette er muligt, hvis tekstgenren er forholdsvis fri, men hvis der er tale om en såkaldt ”mandatory genre” (Askehave & Zethsen 2008) eller en stærkt institutionaliseret genre, kan teksten, rent juridisk, eller på baggrund af en institutionel tradition, skulle henvende sig til flere, potentielt ret heterogene målgrupper. Et eksempel på en sådan genre er obduktionserklæringen og erklæringen ved personundersøgelser.

2.2. Den retsmedicinske erklæring

Retsmedicin er et højt specialiseret område, og det er en konstant udfordring at formidle kompleks og detaljeret medicinsk viden, så hverken forståelse eller præcision går tabt. I forbindelse med retssager er det nødvendigt for at sikre en retfærdig rettergang, at både politi, jurister, dommere, nævningeting etc. kan forstå retsmedicinernes arbejde, selvom de i en medicinsk kontekst er lægfolk. I forbindelse med alvorlige personfarlige forbrydelser som drab og drabsforsøg udfører retsmedicinere obduktioner eller personundersøgelser og udfærdiger derefter skriftlige erklæringer (obduktionserklæring eller erklæring ved personundersøgelse). Med afsæt i disse erklæringer vidner retsmedicinere ofte i retten, især i drabssager. Den retsmedicinske erklæring sendes i første omgang

til den relevante politikreds, hvor den læses af en person ansat i politiet. I sager om personfarlig kriminalitet vil det være en efterforsker, og hvis sagen går videre til anklagemyndigheden, vil den også læses af en jurist fra politiet og evt. en eller flere forsvarere. Hvis sagen kommer for retten, bliver erklæringen læst op som dokumentation i retten, hvor dommere og evt. lægdommere også skal forstå teksten. Retsmedicineren indkaldes oftest i retten i drabssager og kan der formidle erklæringens indhold mundtligt, men i andre typer sager, hvor der ikke sker vidneforklaring ved retsmedicinere, står den skrevne tekst alene som dokumentation. I sager med afdøde, hvor der ikke er tale om noget kriminelt, sendes erklæringen til politiets dødekantor. Her læser politiet erklæringen og formidler viden om bl.a. dødsårsag videre til de pårørende.

I et igangværende projekt, som udarbejdes i samarbejde mellem forfatterne og Institut for Retsmedicin, Aarhus Universitet, undersøger vi, hvor de største kommunikationsproblemer potentielt opstår, og hvad der kan gøres for at afhjælpe dem. Som nævnt ovenfor, redegør vi i en tidligere artikel (Zethsen et al. 2024) for sproglige elementer i obduktionserklæringerne og erklæringerne over personundersøgelser, som kan bidrage til at disse teksters indhold kan være svært at forstå for lægmålgruppen.

2.3. Den lovgivningsmæssige baggrund

I Danmark er den lovmæssige baggrund for at udføre obduktionsrapporter etc. reguleret af et 29 sider langt cirkulære (Justitsministeriet 1995), hvori der tre steder kommenteres på den sproglige udformning af erklæringerne. På side 9 finder man en overordnet kommentar, der indikerer en opmærksomhed på, at der også er en lægmålgruppe:

”Erklæringen affattes på dansk uden brug af lægelige fagudtryk, som dog kan tilføjes, når dette er nødvendigt for forståelsen [...]

På side 24, i forbindelse med den systematiske beskrivelse af den indre undersøgelse [men ikke ved den ydre], står der:

”Der bør gives en ren beskrivelse uden diagnose, og overalt anvendes der danske betegnelser (kan eventuelt tydeliggøres ved tilføjelse af latinske betegnelser i parentes).”

Begge de ovenstående citater illustrerer problematikken med de diverse målgrupper; nemlig, at der skal skrives dansk af hensyn til lægmandsmålgruppen, men at der tages hensyn til en ekspertmålgruppe (lægelige fagudtryk og latinske betegnelser kan tilføjes ”når dette er nødvendigt for forståelsen”). Tredje og sidste gang, at noget sprogligt nævnes, er også på side 24 i forbindelse med obduktionserklæringens resume og konklusion. Her anbefales der følgende:

”Endvidere angives diagnoser i obduktionserklæringen. **Der anvendes overvejende latinske betegnelser.**” [vores emfase]

Dette står til dels i kontrast til den første overordnede bemærkning om, at der skal bruges dansk og kun hvor nødvendigt. Samlet set illustrerer cirkulæret således problematikken med den heterogene målgruppe. Der er tilsyneladende en vis bevidsthed om, at denne ekspertgenre også har relevans for lægmænd, men samtidig er der en antagelse om, at eksperttermer kan være nødvendige af præcisionshensyn, og dette dilemma afspejler ganske godt udfordringen ved en kompleks og fagvidensmæssigt divers målgruppe.

2.4. Ekspertkommunikation

Når eksperter kommunikerer med hinanden, anvendes ofte et bestemt slags sprog, hvilket vi her kalder fagsprog. Fagsproget består af ”ord og udtryk som har en nøje fastlagt definition inden for et vist fagområde, og det kræver fagkundskab i større eller mindre grad at forstå” (Duekilde 2018). Fagsprog har mange åbenlyse fordele, når eksperter fra det samme diskursfællesskab (Swales 1990: 29) skal kommunikere med hinanden, herunder præcision, objektivitet og økonomi (Engberg 1998: 29-31). Brug af fagsprog kan dog være problematisk, når målgruppen, eller dele af målgruppen, ikke tilhører diskursfællesskabet og dermed ikke har den fornødne viden til at forstå fagsproget. Litteraturen peger på nogle forklaringer på, at meget specialiserede eksperter fastholder deres fagsprog, selv om målgruppen eller dele af målgruppen er lægfolk uden særlige forudsætninger. Dvs. at kommunikation ikke sprogligt set bliver optimalt tilpasset målgruppen; at fagsproget ikke bliver oversat til mere tilgængeligt sprog. Zethsen (2018: 85) peger på fire overordnede forklaringer på, hvorfor tekster ikke ”oversættes”, så de kan forstås af lægfolk, 1) mangel på ressourcer, 2) uvidenhed, 3) ligegyldighed, 4) autoritet/kontrol. Mangel på ressourcer dækker over situationer, hvor det, at en tekst ikke bliver tilpasset lægmålgruppen skyldes mangel på enten menneskelige ressourcer i form af manglende tid eller mangel på økonomiske ressourcer, så opgaven ikke kan udføres. I kategorien uvidenhed kan manglende tilpasning skyldes, at forfatteren eller opdragsgiveren ikke er bevidst om behovet, det vil sige om målgruppens forudsætninger med hensyn til sprog og viden. Selv i tilfælde, hvor forfatteren er bevidst om behovet, kan manglende tilpasning skyldes, at man som ekspert har mistet evnen til at vurdere, hvad almindelige mennesker ved og forstår (”the curse of expertise”; Hinds 1999: 205; Nickerson 1999) og/eller, at man ikke rent sprogligt er kompetent til at skrue op og ned for sværhedsgraden. Ligegyldighed dækker over situationer, hvor forfatteren eller opdragsgiveren enten er ligeglad med lægmålgruppen eller ikke anser den for vigtig og dermed ikke prioriterer den og investerer ressourcer i den. Kategorien autoritet/kontrol dækker over flere forskellige, men sammenhængende fænomener, der både kan være drevet af bevidste eller ubevidste bevæggrunde. Forfatteren kan føle, at et mere enkelt, letforståeligt sprog mindsker professionalismen og dermed autoriteten og gennemslagskraften (Moldovan 2022), eller der kan være tale om en personlig tilfredsstillelse og personlig status ved at benytte et fagsprog, som er et resultat af erfaring og/eller mangeårig uddannelse på højt niveau.

2.4.1. Ekspertafsenderens bevidste eller ubevidste udnyttelse af etos

Det faktum, at lægmænd ofte lægger ekspertafsenderens etos, snarere end selve udsagnet, til grund for en vurdering af sandhedsværdien, spiller formentlig også en rolle i eksperternes sproglige valg, igen bevidst eller ubevidst. Collins & Evans (2007: 47-48, 139) og Sorial (2017: 308) finder, at lægfolk har tendens til at vurdere, om et udsagn kommer fra en ekspert, snarere end om udsagnet er sandt, hvilket er en naturlig strategi for lægfolk, der ikke har den faglige kompetence til at vurdere et udsagns sandhedsværdi (Sorial 2017: 308). Det er således afsenders etos, der lægges til grund for udsagnets gyldighed. I tråd med dette hævder Sorial (2017: 309), at ekspertafsendere typisk benytter sig af dette fænomen ved at appellere til, at lægmodtageren accepterer deres ekspertise snarere end at godtage deres argumenter for, at et bestemt udsagn er sandt. Man kan naturligvis etablere sin ekspertise på mange måder, for eksempel ved at fortælle om sin erfaring, sin uddannelse, sin titel, sit tilhørsforhold eller lignende, men relevant for denne artikel kan det også ske gennem brug af højt specialiseret fagsprog, der primært er tilgængeligt for medlemmer af samme diskursfællesskab. Zaboloski & Therriault (2020: 822-823) nævner eksempler på studier (fx Thomm & Bromme 2012), der viser, at for eksempel brug af passiv form og hedging af lægmænd opfattes som tydelige markører for fagsprog og dermed ekspertise. I et studie omhandlende pseudovidenskab konkluderer Zaboloski & Therriault (2020: 833), at videnskabelig fremstillingsmåde af lægmænd forveksles med troværdighed. Sorial (2017: 305, 313) nævner, at fagsprog er så karakteristisk, at falske eksperter kan benytte fagsproglige karakteristika til at manipulere

modtageren til at tro, at man er ekspert.

Etablering af etos gennem fagsprog kan naturligvis ske ganske ubevidst, men kan ifølge Moldovan (2022: 2) også være en bevidst strategi fra afsenders side. En strategi kan også være, at man bevidst ”sylter” en udtalelse ind i fagsprog for at gøre meningen uklar, hvis man fx ikke ønsker at komme med et direkte svar (Moldovan 2022: 2). Lepore & Stone (2014: 221-222) benævner samlet set denne bevidste strategiske brug af fagsprog ”noncooperative” (i kontrast til Grices (1975) overordnede konversationelle samarbejdsprincip), det vil sige, at afsender faktisk ikke ønsker at gøre noget for at blive forstået af lægmand, tværtom. Der er dog ingen tvivl om, at brugen af fagsprog, eller måske snarere undladelsen af at ”oversætte” fagsproget for at styrke etos, også kan foregå på det ubevidste plan.

Opsummerende kan det siges, at der kan være mange grunde til og forklaringer på, hvorfor tekster, som helt eller delvist henvender sig til ikke-eksperter ikke ”oversættes”, så de kan forstås af denne målgruppe. Denne oversættelsesproblematik skærpes i genrer, som henvender sig til både eksperter og lægmænd, såsom retsmedicinske erklæringer ved drab og drabsforsøg.

Ifølge Howes (2015) har tidligere forskning primært fokuseret på det mundtlige ekspertudsagn i retten, ”leaving a comparable dearth of research about written communication (e.g., expert reports and statements), despite their more ubiquitous use in communicating findings” (152). Desuden har afsenderens, retsmedicinerens, perspektiver på kommunikationen manglet (Howes 2015: 152). På den baggrund undersøger vi, hvorfor retsmedicinere, med en så heterogen målgruppe, skriver som de gør, herunder hvilken rolle den sproglige socialisering spiller.

3. Data og metode

Fokusgruppemetoden blev valgt for kvalitativt at undersøge, hvad der ligger til grund for retsmedicinernes sproglige valg. Fokusgruppemetoden er en velegnet metode til at producere kvalitative data om en gruppes holdninger, overbevisninger, og gruppenormer (Morgan 1996). Vi afholdt to fokusgrupper med fem retsmedicinere (obducenter) i hver. Samlet set er de 10 deltagende obducenter tæt på at udgøre populationen af obducenter på Retsmedicinsk Institut, Aarhus Universitet. Fokusgrupperne blev afholdt i 2023 på retsmedicinsk institut, det vil sige i velkendte rammer for deltagerne. Artiklens første- og andenforfatter deltog begge som facilitatorer i fokusgrupperne, som hver havde en varighed på to timer. Artiklens tredje forfatter, som er retsmediciner og dermed en del af informantgruppen deltog ikke, hverken som informant eller facilitator. Forud for afholdelsen af fokusgrupperne havde deltagerne fået at vide, at det drejede sig om det at udforme obduktionserklæringer ved drab og erklæringer ved personundersøgelser ved drabsforsøg både set mere overordnet mht. målgruppe, tilgang etc. og ned i detaljen med konkrete formuleringer og mulige alternativer. På selve dagen fortalte vi indledningsvist, at sessionen ville blive lydoptaget, at data naturligvis ville blive pseudonymiseret, samt at der ikke var rigtige eller forkerte svar.

3.1. Interviewguide

Fokusgrupperne fulgte tragtmødelen (Morgan 1997) og startede med nogle få åbne spørgsmål for at tilskynde deltagerne til at tale ud fra deres egne erfaringer, såsom ”Kan I prøve at beskrive, hvilke tanker I gør jer, når I går i gang med at formulere en obduktionserklæring eller erklæring om personundersøgelse (mht. sproget)”. Dernæst spurgte vi til deres tanker om målgruppen, deres proces med at producere erklæringerne, evt. brug af hjælpemidler og deres tanker om målgruppernes forståelse. Efter disse brede spørgsmål behandlede fokusgruppeinterviewguiden mere specifikke spørgsmål efter tragtmødelen. Disse omfattede eksempler fra den tidligere udførte tekstanalyse. Eksempler, hvor man med afsæt i eksisterende viden om sproglige elementer, der kan siges at gøre en tekst mere kompleks (f.eks. danske medicinske termer, kancellistil samt

grammatiske valg som nominaliseringer, lange sammensatte substantiver, lange præmodifikationer osv.) især for ikke-eksperter, blev introduceret. Formålet med denne del af fokusgruppen var at forstå både de holdninger og logikker, som retsmedicinerne lægger til grund for disse valg, og argumenterne for disse. Herefter præsenterede vi fokusgruppedeltagerne for alternativer til ovennævnte eksempler samt omskrivninger af udvalgte sætninger, fx ”beskadiger knoglen” i stedet for ”læderer knoglen”, ”blodunderløbne mærker” vs. ”blå mærker” samt layoutmæssige alternativer som punkttopstilling og underoverskrifter. Formålet hermed var at vise eksempler på omskrivninger, der kunne siges at være mindre sprogligt komplekse for lægfolk, men hvor det var vigtigt at diskutere, om der ifølge retsmedicinerne var betydningsmæssige forskelle. Vi havde også eksempler på omskrivninger, som vi vidste kunne opfattes som mere ekstreme ændringer, netop for at undersøge deltagerens holdninger og forklaringer. Et eksempel herpå var omskrivningen passivkonstruktionen ”fandtes” til ”fandt vi”.

I begge grupper var der livlig diskussion, der tydeligt viste, at det var et emne, der optog deltagerne trods deres ikke-sproglige baggrund. Fokusgruppeinterviewene blev transskriberet ved hjælp af det automatiske tale-til-tekst system Whisper Transcription, hvorefter en af forfatterne gennemlyttede og gennemskrev transskriptionen.

Vores forskning anvender en konstruktivistisk tilgang til at udforske retsmedicinernes perspektiver. Denne tilgang anerkender, at betydninger, oplevelser og fortolkninger er konstruerede i spillet mellem informanter og interviewere (Mann & MacLeod, 2015), og resultaterne er dermed ikke udtryk for objektive sandheder. Baseret på dette anvendte vi proceduren for induktiv tematisk analyse (som beskrevet af Braun et al. 2019); se Tabel 1.

Tabel 1: Tematisk analyseprocedure baseret på Braun et al. (2019).

Trin	Proces
1. Data familiarization	Første- og andenforfatteren læste fokusgruppeudskrifterne og reflekterede over indledende mønstre og koder.
2. Systematic data coding	Derefter kodede første- og andenforfatteren materialet individuelt og sammenlignede koder.
3. Generating initial themes	Første- og andenforfatteren udviklede derefter i fællesskab initiale temaer.
4. Developing and reviewing themes	Første- og andenforfatteren gennemgik derefter disse temaer i sammenligning med transskriptionerne og diskuterede tvivlstilfælde.
5. Refining, defining and naming themes	Første- og andenforfatteren definerede og beskrev de endelige temaer, slog temaer sammen og relaterede analysen til undersøgelsens mål.
6. Writing the report	Første- og andenforfatteren skrev udkast til analysen, og denne blev gennemgået og kommenteret af tredje forfatteren.

Som anført i tabellen har tredje forfatteren ikke deltaget i analysearbejdet med rådata, hvilket er af etiske årsager, idet tredje forfatteren er kollega til og leder af fokusgruppedeltagerne.

I det følgende resultat afsnit giver vi citater fra vores data. Alle deltagere er pseudonymiseret; dog er der enkelte steder, hvor det ikke er muligt at parre en stemme med en person, derfor fx ”KvindeFG1”.

4. Resultater

I det følgende beskriver vi de temaer, som analysen viser er på spil, når der skal tages hensyn til

forskellige målgrupper. Disse temaer indikerer, hvad der kunne ligge til grund for de sproglige valg, retsmedicinere tager i erklæringerne, med særlig fokus på den del af målgruppen, som er lægfolk.

1. Den interne målgruppe
2. Balanceakten
3. Objektivitet
4. Sproglig kultur
5. Autoritet
6. Vurdering af lægmålgruppens forståelse

4.1. Den interne målgruppe

Fokusgrupperne viste tydeligt, at det, at erklæringsgenren har flere målgrupper, trækker afsenderens sproglige valg i forskellige retninger. Flere udsagn illustrerede, at en bestemt målgruppe var mere central end alle andre, nemlig den interne (ekspert)målgruppe. Der nævnes bl.a., at ”den væsentligste målgruppe, det er mig selv”, idet retsmedicineren også bruger processen med at formulere teksten til at forstå selve obduktionen, både i nutiden og i fremtiden. Dette beskrives som særligt relevant, idet teksten skal kunne forstås også i fremtiden, da det kan tage et år, før retsmedicineren skal vidne i retten. Derudover er det vigtigt, at de andre retsmedicinere i gruppen også forstår teksten, da det kan være andre end obducenten, der skal vidne: ”jeg tænker, jeg hjælper også den læser [...] der skal sidde i retten”. Dette aspekt af kommunikationssituationen fremmer anvendelsen af faste vendinger: ”Jeg skal ind og forsvare noget, han har sagt. Når vi så bruger nogle faste vendinger, så er vi to enige om, hvad det betyder”. Først herefter kommer andre målgrupper såsom ”efterforskere, forsvarsadvokater, anklagere”, som beskrives som ”også vigtige, men hvis ikke det andet er på plads [...]”, hvilket indikerer, at den interne ekspertmålgruppe har forrang, og at der dermed træffes nogle sproglige valg (fx at fagsproglige elementer eller forkortelser indsættes i parentes) for at undgå, at der går information tabt, ”så der hjælper man ligesom. Der har man to læsere”. Også andre steder beskrives den interne målgruppe som den primære. Dette ses eksempelvis, når retsmedicinerne ved det cirkulærebestede krav om brug af danske betegnelser gør brug af muligheden for at tilføje latinske betegnelser i parentes: ”Det er fordi, når man selv læser det igen, så skal man være sikker på, hvad man egentlig mente, dengang man skrev det der danske ord” og præcision er vigtig, for ”man må ikke komme i tvivl. Det er kommunikation mellem os.”

4.2. Balanceakten

Selvom den interne ekspertmålgruppe har forrang, beskrives i begge fokusgrupper den store sproglige omhu, hvormed retsmedicinerne går til opgaven med at formulere erklæringerne, også så ikke-medicinskfaglige læsere kan forstå dem: ”Jeg vil sige, at man gør sig umage. Jeg synes, at vi vejer vores ord meget, vores formuleringer meget”, også med fokus på, at de skal kunne forstås af andre målgrupper: ”Altså det er jo hele det, vi egentlig gør i erklæringen, det er jo at lave noget om, så de modtagere eller målgrupper, vi har, de forstår, hvad vi siger”. Det kræver noget at vælge sproglige elementer, som kan forstås, og det beskrives som meget nemmere for dem at skrive i lægesproget: ”Fordi vi har jo et andet sprog, vi bare bruger. Vi har jo lægesproget, som er tusind gange nemmere”. Der er dog også en bevidsthed om, at erklæringerne ikke er fuldt forståelige for alle målgrupper, fx nævninge, som kan have brug for at få erklæringens indhold forklaret yderligere; derfor opfattes de ikke som en del af den primære målgruppe for erklæringen:

Pia: Nævningene, dem tænker jeg i hvert fald oftest, at vi skulle forklare nogle af de her ting. Så det er ikke dem, der er vores... Det er ikke dem, jeg tænker, som vores primære, i hvert fald. Det vil jeg sige.

Det er tydeligt, at retsmedicinerne er meget bevidste om balanceakten mellem de forskellige målgrupper, og at præcision og fremtidig intern forståelse er nogle af de vigtigste parametre, også selvom det kan påvirke forståelsen for andre modtagere. Dette beskrives bl.a. i følgende citat:

Jacob: Så jeg tror i højere grad, at det handler om, at man lægger niveauet et eller andet sted. Og det kan så være for svært eller for nemt, men jeg synes også, at det er en overvejelse, at man ikke skal gøre det for dumt. Altså for dumme sit sprog for meget ned, fordi så synes jeg, at man går på kompromis med nogle andre ting, som erklæringen også skal kunne.

I dette citat beskrives også udfordringen med at ramme det rette niveau, da det at skrive for enkelt kan opleves som en fordummelse af sproget og dermed erklæringens formål. Denne udfordring udfoldes i temaet nedenfor om objektivitet.

4.3. Objektivitet

Når retsmedicinerne i fokusgrupperne bliver præsenteret for forskellige sproglige valg fra autentiske erklæringer, som kan være sprogligt komplekse for ikke-eksperter, såsom passiv-konstruktion og kancellisprog (se også Zethsen et al. 2024), forklares disse med et mål om at undgå, at erklæringerne bliver for ”uformelle”, eller for meget ”talesprog”. Desuden benyttes fagsproget til at skabe distance som en del af den objektive tilgang, hvor obducenten ønsker at træde i baggrunden (dog også enkelte gange som tegn på respekt eller etiske hensyn). Obducenten vil for enhver pris undgå at fremstå personlig, fordi:

John: ”det er ligegyldigt, om det er mig, der laver den, eller det er Marie, der laver den, så får vi det samme resultat” [...] Vi er jo objektive. Vi er bare beskuere til det her. Vi tager ikke del i det. Det har ikke noget med os at gøre”.

Det nævnes også, at der er tale om et historisk dokument, og her kan udledes, at man mener, at talesprog måske ikke kan stå tidens prøve.

4.4. Sproglig kultur

De fagsproglige elementer, som findes i erklæringerne, forklares også ofte med henvisning til en sproglig kultur og en tradition, som man bør videreføre, og ikke som enkeltperson ændre på:

Jacob: Så man sidder jo og viderefører den tradition. Jeg anser det ikke som min opgave, at jeg skal [lave om på sproget]. Den her måde, som de har skrevet erklæring på, siden instituttet blev grundlagt, nu skal I jo høre, hvad jeg har tænkt mig at gøre i stedet for.

I fokusgruppen diskuteres, om der i stedet for den gængse passive formulering ”at dødsårsagen antages at være” kunne anvendes ”vi vurderer, at dødsårsagen er”, hvor det bliver tydeligt, at det sproglige valg ”antages” stammer fra en tradition om, at ”det er sådan, vi siger det”, ”det er ren og skær tradition”, ikke nødvendigvis en betydningsmæssig forskel eller en personlig præference:

Forsker1: Og der er ikke nok bagdør i, ”vi vurderer”?

KvindeFG1: Jo, jojo, det bruger vi bare ikke, det er traditionen, det er jeg helt enig i. Men det er jo bare ikke måden, vi siger det på. Men det kunne vi nok godt gøre, det ville måske være bedre.

Den sproglige kultur opretholdes også i den proces, hvor erklæringerne tjekkes af anden retsmediciner. Der gives fx eksempler på, at hvis der tages et andet sprogligt valg end det traditionelle, fx ”dødsårsagen er”, så ”får man det jo rettet nogle gange, når man skriver det, selv ved en, hvor hovedet er rykket af”. Desuden opretholdes den sproglige kultur af, at meget af erklæringen er standardiseret. Fx er der meget lidt fritext i resume og konklusion, hvilket vil sige, at ”der er meget meget få af de vendinger, som jeg har fundet på”. Det vil også sige, at retsmedicinerne kopierer tekst fra tidligere (egne) erklæringer, eller man kopierer sine læremestre og man benytter skabeloner på instituttet både til sproget og til strukturen. Den standardisering beskrives både som en hjælp, men også som noget der har udviklet sig til et retteark, hvor, hvis ”man finder på noget nyt, man tænker egentlig er en forbedring, og vupti, så bliver det rettet tilbage”. Den stærke sproglige tradition gør også, at sproglige elementer, som der egentlig er stor enighed om at lave om, fx anvendelse af punkttopstilling og i nogle tilfælde måske endda brug af ”vi”, ville kræve, at *alle* blev enige om at gøre det som standard.

Vi fandt eksempler, som viste hvor stærk den sproglige kultur er og tilvænningen til en bestemt måde at kommunikere på. Flere fokusgruppemedlemmer udtrykte nærmest følelsesmæssige reaktioner på vores eksempler på omskrivninger til mere aktive og lægvenlige formuleringer, såsom at omskrive ”der blev ikke påvist sygdomsforandringer i organerne” til ”vi fandt ikke sygdomsforandringer i organerne”.

Marie: “vi fandt ikke noget”, så gør det ondt at kigge på.

Andre: Ja.

Forsker2: Også fordi der måske er en tryghed i de kendte formuleringer?

Marie: Meget. Og nu er det også, altså... Forskningen især er jo kendt for den der passive. Og jeg ved godt, der også lige så stille er kommet noget brud med det, at mere moderne artikler tilskynder den der aktive fortællestil.

Forsker2: Præcis.

Marie: Så det er et helt sikkert kæmpe element af tradition, [Kvinde: ja] og hvordan alt andet bliver formuleret og er blevet formuleret. Så det er godt nok svært for mig at kigge på og forholde mig til.

Forsker1: Ja. Det gør næsten lidt ondt på dig, Marie, at se det der?

Marie: Det gør det. Jeg tror også, det gør for de andre.

Et andet eksempel, som ligeledes viser, at den sproglige kultur er stærk, ses nedenfor, hvor vi spørger, om man i stedet for den faste vending: “når resultaterne heraf foreligger, fremsendes en supplerende erklæring” kunne skrive “Når vi har resultaterne, sender vi en supplerende erklæring”:

Morten: Vi kan også skrive “Yo, I får en erklæring senere”

Forsker1: Synes du, det er cirka det samme som det her, Morten?

Morten: Nej, men det er samme spring. Nej, det er ikke samme spring, men vi er på vej ned ad trappen med det der. Men jeg tror simpelthen, det er kultur. Det er kultur.

Der tegnes desuden et billede af en sproglig kultur, hvor man indordner sig efter den sproglige orden:

KvindeFG1: Men det er jo fordi, vi har lært, fra vi kom her: “Det hedder jo sådan her”.

Så mange af de der, det er jo ikke noget, vi selv har fundet på.

En yngre retsmediciner beskriver, hvordan man imiterer og lægger sig op ad den sproglige stil, som anvendes: ”hvis det kom oppe fra, at før skrev vi det her, nu skal vi skrive det her, så ville jeg jo

skrive det, der ligesom blev meldt ud”. Analysen viser, at der eksisterer en mesterlærekultur, hvor man indfases som medlem af et højt specialiseret diskursfællesskab, hvor man i processen ”er blevet rettet og rettet og rettet og rettet”, og det beskrives, nok med et glimt i øjet, at ”man har jo ikke haft nogen form for selvbestemmelse, før man har været her de første 10 år”. Der beskrives en proces, hvor man også vænner sig til et bestemt sprog: ”Hvorfor har man så stor en trang til at beskytte noget, man har lært, som man egentlig i de første fem år var pissesur over? Man syntes, det var helt meningsløst. Nu står vi her ”Det er fandme godt, det her””.

Den sproglige kultur er så lokalt forankret, at den beskrives som distinkt i forhold til de to andre statsobducenturer, geografisk placeret i København og Odense, som en form for dialekt. En retsmediciner giver eksemplet ”I København er det mega forbudt at sige ”blødning”. Så en død person kan ikke have en blødning. De kan have en blodansamling. Blødning er noget, der aktivt bløder. Så spørger man sig, hvorfor bruger I så underhudsbloodning, når de er døde? Det er fordi, det kan man godt der” og ender forklaringen med at sige ”Vi er sovset ind i ting”. Dette gælder ikke kun fagtermer som i eksemplet ovenfor, men også udtryk som ”svarende til”:

Morten: Jeg synes, det er tydeligt at se, når vi snakker med vores kollegaer i Odense og København, hvor så siger vi et eller andet ord, så bliver de sådan...HVAD? Det må I da ikke sige det ord der!

KvindeFG1: Nej, det er et fyord der!

Morten: Der er sådan noget totalt tabuord at bruge, hvor det fortaber sig i tågerne...

KvindeFG1: ”Svarende til”, det kan vi jo heller ikke bruge her. Nej, det må man ikke.

Morten: Er du sindssyg.

Det beskrives, at det ikke altid er fagligt funderet, hvorfor visse udtryk ikke må benyttes det ene eller det andet sted, hvilket understreger, at der ikke nødvendigvis er strengt faglige grunde til at foretrække et udtryk, men derimod er det socialiseringen inden for et specifikt, mere lokalt diskursfællesskab, der har skabt præferencerne. Det beskrives, at der kan opstå en form for lokal semantisk udvikling, hvor bestemte ord får en specifik betydning lige i det lokale diskursfællesskab:

KvindeFG1: Og have det sprog sammen, på en eller anden måde. Det er nemt at tale sammen om tingene. Jeg ved præcis, hvad det er, hinanden mener. Men det ligger jo ikke i sproget, det ligger jo i den opdragelse, du har, i hvad ordene betyder. Fordi det jo ikke er ordenes selvstændige betydning, det er fordi vi har opfundet det”.

Den dialektale forskel er alment kendt, som angivet i dette citat: ”når man har retsmedicin i lægeskolen, så lærer man, det er det, det hedder i Aarhus. Men i København kalder det noget andet. Så det er bare this is the way”.

4.5. Autoritet

Der ses i fokusgrupperne en tilbøjelighed til at sætte lighedstegn mellem, at, hvis noget er enkelt, så er det forsimplet eller fordummende talesprog, der ikke kan tages alvorligt. Enkelt sprog, talt sprog og aktivt sprog forbindes med subjektivitet og deraf følgende manglende troværdighed. Det beskrives, at sproget kan blive ”forfladiget”, ”børnesprog” eller ”pixibog”. Dette fremsættes ofte som et argument imod forenkling af sproglig kompleksitet og er naturligvis en reel risiko, men som udgangspunkt vil man i de fleste tilfælde rent sprogligt kunne skrive både læsbart og enkelt og samtidig bevare troværdigheden. Vigtigheden af erklæringerne understreges af det ekstralingvistiske forhold, at de skrives på papir med ”det fine brevhoved”. Man skriver til en myndighed og vil gerne formulere sig, så man fremstår professionelt med ”en vis pondus”. Man vil vise, at man gør sig umage, og det gør man ved at skrive mere formelt, fx ved brug af passiv, idet brugen af aktivt sprog

beskrives som uvidenskabeligt. Der er en frygt for, at en mere aktiv stil (fx anvendelse af personlige pronominer) betragtes som useriøs, og et skridt i den retning kan blive en glidebane:

Forsker1: Så hvis vi skriver "fandt vi", så kunne vi næsten lige så godt skrive knus til sidst?

Jacob: Ja, det er på den måde.

John: med "z"

Det er vigtigt, at erklæringen ser ordentlig ud, også selvom det måske kunne kompromittere forståelsen. Dette forklares bl.a. ved, at det er et skriftligt dokument, og hvis man kommunikerer "for dumt på skrift, så taler man lidt ned til sin læser" Dette ses fx ved diskussionerne af termen "blodunderløbne mærker", som der gives udtryk for, der ofte spørges ind til:

Forsker1: Vi har snakket lidt om den der [blodunderløbne mærker], men kunne man ikke bare sige "blå mærker"?

KvindeFG1: Jo, det ser bare grimt ud.

Forsker1: Det ser grimt ud?

KvindeFG1: Det ser grimt ud at skrive "et rødligt blå mærke".

--

Morten: Det kan fx være det med, vi kalder det blodunderløbne mærker, der er andre, der kalder det blå mærke. De er ikke altid lige blå, så derfor kalder vi dem det her [...]

Forsker2: Men det med blå mærke, det er jo et godt eksempel, fordi almindelige mennesker, altså lægfolk, de ved også godt, at et blå mærke ikke altid er blå. Så jeg tænker...

Morten: Det ser bare så dumt ud på skrift.

Vi ser også eksempler på, at, hvis tingene spidser til i retten, kan de bruge "de lidt finere ord". Et eksempel kan være, at fagsproget bruges som en støtte, for eksempel over for en dommer, hvis der sås tvivl om fagligheden, eller hvis der er spørgsmål, der er vanskelige at forstå. Eksemplet viser, at selv når muligheden for mundtlig forklaring er til stede, kan der være situationer, hvor man bevidst benytter sig af fagsproget fra erklæringen for at opretholde sin autoritet, vel vidende at det potentielt kan være vanskeligere at forstå for målgruppen:

Morten: Jeg havde en [en anden retsmediciner] med i retten en gang, der sagde, at "nåh, det var da sjovt, da dommeren begyndte at betvivle et eller andet, så slog du lige over i at vise, hvad du vidste af ting. Om forskellige blødninger og sådan noget". Det kan jeg ikke sige mig fri for at bruge det der. Det kan jeg ikke. Som et sikkert helle, hvor jeg lige kan få luft. Og det er jo ikke for at genere dem, at jeg gør det. Det er jo for, at det er lidt nemmere at hoppe ind i den.

4.6. Vurdering af lægmålgruppens forståelse

På mange måder er retsmedicinerne meget bevidste om at henvende sig til lægmålgruppen og målet om at skrive til denne, men der ses alligevel eksempler på vanskeligheder ved at forstå målgruppen og dennes forudsætninger. Når de reflekterer over det, kan de godt se, at der er sproglige valg, som baserer sig på indforståethed. Det gælder fx for udtryk for gradering, hvor forskellige sproglige udtryk angiver stærkere eller svagere sandsynlighed for noget. De kan være svære at gennemskue for målgruppen: "Det er noget, der er indforstået blandt os, sådan noget med gradering af hvor sandsynligt. Altså, hvor meget tror vi på det?". I denne sammenhæng kommer den fokus, de har på sig selv som målgruppe, til at udelukke andre, og de beskriver det selv som en slags "kodesprog".

Derudover ser vi eksempler på det, som litteraturen benævner som ”the curse of expertise”, hvor fx ”fraset” og ”bortset fra” ses som sidestillede, og fraset, som beskrives som ”et helt normalt ord for mig, men det kan godt være, at det ikke var det, før jeg kom her”, foretrækkes. Retsmedicinere beskriver også selv, hvor svært det er at vurdere, hvad en ikke-ekspert ville kunne forstå: ”men jeg er så sovset ind i det der, at jeg simpelthen ikke kan vurdere, om andre ville forstå det bedre”.

Vi ser konkrete eksempler på, at retsmedicinere bliver overraskede over eksempler på sproglige valg, der kunne være uforståelige eller svære (fx ”indsiden”, ”lædere”, ”blodunderløbent mærke”, ”udrift”) eller for komplekst syntaktisk. De nævner, at det er svært at vurdere, hvad målgruppen reelt kan tænkes at forstå og vide ”Man ved ikke, hvad de andre ikke ved”.

Forsker2: Vi ser den meget i erklæringerne [lædere]. Vil du bruge den?

Marie: Ja, men jeg sidder og bliver sådan lidt, er det mig, der er helt miljøforuren.

Forsker2: Formentlig.

Marie: Alle ved da, hvad lædere er.

John: Ej, det gør de virkelig ikke.

Jacob: Folk fatter simpelthen så lidt [sagt med et smil].

Retsmedicinere giver eksempler på, at noget, de tænkte var klart beskrevet, viser sig at være svært forståeligt for andre:

Jacob: Ja, det tænker jeg. Jeg er i dybt chok, hver evig eneste gang, jeg skal tale med en omkring, hvad det er. Altså indholdet af en undersøgelse eller et eller andet, bliver jeg chokeret over, hvor lidt folk forstår. Og ting, man har skrevet, du har hørt, jeg er jo med XX i retten, og hørte noget, jeg havde skrevet. Et eksempel på sådan noget fritekst, at der var ingen, der forstod noget. Og jeg tænkte sådan, hold da op, den sad lige i skabet! Det er det klareste, tydeligste. Jeg sad og var rigtig tilfreds med mig selv, og så kunne man se, at folk blev fjerne i blikket, og tvivlsspørgsmålene meldte sig.

De vægter det meget højt at have et fælles sprog, det vil sige den klassiske fordel ved fagsprog, som kan give anledning til at de andre målgrupper nedprioriteres. Der er også helt konkrete eksempler på, at sproglig kultur forveksles med præcision, fx ved at undgå at skrive et rødt blåt mærke.

5. Diskussion

Med undersøgelsen viser vi, hvad der sker, når den generelle genreteoretiske anbefaling inden for LSP om, at en tekst målrettes en så homogen modtagergruppe som muligt (Bhatia 1993; Swales 1990), brydes, og afsenderen tvinges til at målrette en tekst til flere målgrupper på en gang; en sproglig balanceakt. Undersøgelsen har belyst, hvad der kunne ligge bag de sproglige valg, som retsmedicinere foretager, når de skal kommunikere til en målgruppe, bestående af eksperter og lægfolk, gennem erklæringsgenren.

5.1. Fagsproget som barriere og nødvendighed

Resultaterne viser, at retsmedicinernes primære kommunikationsfokus er den interne målgruppe. Det bekræfter Swales’ (1990) teori om diskursfællesskaber, hvor eksperter kommunikerer ud fra en fælles forståelsesramme. Den sproglige præcision, som fagsproget muliggør, ses som afgørende for medicinsk nøjagtighed, men kan samtidig udgøre en barriere for lægfolk. Overordnet set definerer Swales (1990: 29) et diskursfællesskab som en gruppe mennesker, der deler visse sproglige praksisser. Der er tale om socioretoriske netværk, der er dannet for at arbejde mod de samme kommunikative mål, og etablerede medlemmer af disse diskursfællesskaber er fortrolige med de genrer, der benyttes for at nå de kommunikative mål (Swales 1990: 9). Medlemskab af et

fagsprogligt diskursfællesskab kommer ofte i stand som en del af den grundlæggende uddannelse (Swales 1990: 25). Der er ingen tvivl om, at medlemmer af et diskursfællesskab vurderes i forhold til deres viden og erfaring inden for fællesskabet, og i skriftlige tekster er det i høj grad det sproglige udtryk, der demonstrerer medlemskab. En novice inden for et felt vil således helt naturligt ofte søge at kopiere mere erfarne medlemmer for at opnå fuldgyldigt medlemskab. Som Zethsen (2018) påpeger, kan fastholdelsen af fagsprog skyldes ressourcemangel, uvidenhed, ligegyldighed eller et ønske om at fastholde autoritet. Hvor ressourcemangel og ligegyldighed ikke er relevante for denne undersøgelse, tyder resultaterne på, at netop autoritetsaspektet kan være en forklaring på nogle af retsmedicinernes valg af fagsprog: Erklæringer skal både fremstå objektive og videnskabeligt valide, hvilket resulterer i en sproglig stil, der kan opleves som indforstået (kodesprog) eller svært tilgængelig. Endvidere benytter retsmedicinerne uden tvivl, bevidst eller ubevidst, fagsproget til at styrke deres etos, måske allermost tydeligt, når der vidnes i retten. Ifølge *uvidenhed* peger fokusgrupperesultaterne på, at retsmedicinerne er meget bevidste om at henvende sig sprogligt til lægmålgruppen. Flere fokusgruppedeltagere understreger, at de "vejer deres ord nøje" for at sikre forståelighed. Dette peger på en balanceakt, hvor retsmedicinere forsøger at fastholde både faglig præcision og lægmandsforståelse, men der ses alligevel eksempler på vanskeligheder ved at vurdere, om sproglige valg ville kunne forstås af lægmålgruppen. Som Hinds' (1999) *curse of expertise*-begreb beskriver, kan eksperter have svært ved at vurdere, hvad en ikke-specialist forstår – en udfordring, der også er tydelig i vores data.

En af de mest markante fund i fokusgrupperne var den stærke sproglige kultur og tradition, hvor formuleringerne videreføres gennem interne korrekturprocesser og mesterlære. Dette understøtter Moldovans (2022) pointe om, at fagsprog ikke kun tjener et kommunikativt formål, men også opretholder en professionel identitet og faglig autoritet. Når retsmedicinere udtrykker modvilje mod simplificering af sproget, kan det desuden skyldes en implicit opfattelse af, at faglig pondus er afhængig af en bestemt sproglig stil. Som vores deltagere udtrykker det, kan alternative formuleringer føles som "at fordumme sit sprog", "pixibogs-sprog" eller "forfladigelse" af fagligheden. En anden væsentlig faktor, der påvirker sproget i erklæringerne, er at passive konstruktioner og kancellisprog anses som værende lig med større objektivitet. Vores data viser, at retsmedicinere anser det at anvende aktiv form som et udtryk for mere subjektive udsagn og et udtryk for personlig involvering.

6. Konklusion

Undersøgelsen belyser, hvordan retsmedicinere navigerer i det komplekse spændingsfelt, der opstår, når erklæringer skal formidles til målgrupper med vidt forskellige forudsætninger. Den viser, hvilke perspektiver og hensyn der ligger til grund for deres sproglige valg. Vores analyse peger på, at de retsmedicinske erklæringer er præget af en stærk sproglig tradition, hvor den interne målgruppe naturligt prioriteres rent sprogligt. Samtidig fremgår det, at tilpasning til lægmodtageres sprog ses som en modsætning til autoritet og objektivitet. Resultaterne viser, at sproglige valg ikke kun er en praktisk konsekvens af faglig præcision, men også et produkt af lokale institutionelle normer, kultur og professionel identitet. Fokusgruppedeltagernes tilbøjelighed til at fastholde, og deres udfordringer med at vurdere om noget er et indforstået sprog, som kan give udfordringer for målgruppen, understøtter tidligere forskning om "the curse of expertise" (Hinds, 1999). Der er således potentiale for at arbejde med målgruppetilpasning, der bedre kan sikre forståeligheden for den lægmandsmålgruppe, som erklæringerne også henvender sig til. En mulig løsning er helt at gentænke erklæringsgenren, hvilket selvsagt ikke er uden udfordringer. En anden, mere umiddelbart tilgængelig, løsning ville være at øge retsmedicinernes bevidsthed om deres sproglige valg set i lyset af lægmålgrupperne.

Tak

Vi vil gerne takke alle de deltagende retsmedicinere for deres tid og perspektiver. Projektet er støttet økonomisk af Helsefonden (bevillingsnummer 21-B-0032).

Referencer

- Berkenkotter, Carol & Thomas Huckin (1995). *Genre knowledge in disciplinary communication*. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Bhatia, Vijay Kumar (1993). *Analysing Genre: Language Use in Professional Settings*. London: Routledge.
- Braun, Virginia, Victoria Clarke, Nikki Hayfield & Gareth Terry (2019). ‘Thematic Analysis’. In Pranee Liamputtong (ed.), *Handbook of Research Methods in Health Social Sciences*. Singapore: Springer. 843-860. https://doi.org/10.1007/978-981-10-5251-4_103
- Collins, Harry M. & Robert Evans (2007). *Rethinking Expertise*. Chicago: University of Chicago Press. <https://doi.org/10.7208/chicago/9780226113623.001.0001>
- Duekilde, Anne (2018). ‘Fagsprog’. In Ebba Hjorth, Henrik Galberg Jacobsen & Anette Stoffersen (eds.), *Dansk Sproghistorie* (Bind 2). Aarhus Universitetsforlag.
- Engberg, Jan (1998). *Introduktion til fagsprogslingvistikken*. Aarhus: Systime.
- Grice, Herbert P. (1975). ‘Logic and Conversation’. In Peter Cole & Jerry L. Morgan (eds.), *Speech Acts*. New York: Academic Press. 41-58. https://doi.org/10.1163/9789004368811_003
- Hinds, Pamela J. (1999). ‘The curse of expertise: The effects of expertise and debiasing methods on predictions of novice performance’. *Journal of Experimental Psychology: Applied*, 5(2): 205-221. <https://doi.org/10.1037/1076-898X.5.2.205>
- Howes, Loene M. (2015). ‘The communication of forensic science in the criminal justice system: A review of theory and proposed directions for research’. *Science & Justice*, 55(2): 145-154. <https://doi.org/10.1016/j.scijus.2014.11.002>
- Justitsministeriet (1995). CIR1H nr 50947 af 21/11/1995. Cirkulære om foretagelse af retslægelige ligsyn og obduktioner m.v. <https://www.retsinformation.dk/eli/retsinfo/1995/50947>.
- Lepore, Ernie & Mathew Stone (2014). *Imagination and Convention: Distinguishing Grammar and Inference in Language*. Oxford: Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780198717188.001.0001>
- Mann, Karen & Anna MacLeod (2015). ‘Constructivism: Learning theories and approaches to research’. In Jennifer Cleland & Steven J. Durning (eds.), *Researching Medical Education*. Wiley & Sons. 49-66. <https://doi.org/10.1002/9781118838983.ch6>
- Moldovan, Andrei (2022). ‘Technical Language as Evidence of Expertise’. *Languages (Basel)*, 7(1):41. <https://doi.org/10.3390/languages7010041>
- Morgan, David L. (1996). ‘Focus Groups’. *Annual Review of Sociology*, 22: 129-152. <https://doi.org/10.1146/annurev.soc.22.1.129>
- Morgan, David L. (1997). *Focus groups as qualitative research*. London: Sage. <https://doi.org/10.4135/9781412984287>
- Nickerson, Raymond S. (1999). ‘How We Know – and Sometimes Misjudge – What Others Know: Imputing One’s Own Knowledge to Others’. *Psychological Bulletin*, 125(6): 737-759. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.125.6.737>
- Sorial, Sarah (2017). ‘The Legitimacy of Pseudo-Expert Discourse in the Public Sphere’. *Metaphilosophy*, 48: 304-324. <https://doi.org/10.1111/meta.12233>
- Swales, John (1990). *Genre Analysis: English in Academic and Research Setting*. Cambridge: Cambridge University Press.

- Thomm, Eva & Rainer Bromme (2012). “‘It should at least seem scientific!’ Textual features of ‘scientificness’ and their impact on lay assessments of online information’. *Science Education*, 96: 187-211. <https://doi.org/10.1002/sce.20480>
- Zaboski, Brian A. & David J. Therriault (2020). ‘Faking science: Scientificness, credibility, and belief in pseudoscience’. *Educational Psychology*, 40: 820-837. <http://dx.doi.org/10.1080/01443410.2019.1694646>
- Zethsen, Karen Korning & Inger Askehave (2008). ‘Mandatory genres: the case of European Public Assessment Report (EPAR) summaries’. *Text & Talk*, 28(2):167-191. <https://doi.org/10.1515/TEXT.2008.008>
- Zethsen, Karen Korning (2018). ‘Access is not the same as understanding. Why intralingual translation is crucial in a world of information overload’. *Across Languages and Cultures*, 19(1): 79-98. <https://doi.org/10.1556/084.2018.19.1.4>
- Zethsen, Karen Korning, Lene Warner Thorup Boel & Matilde Nisbeth Brøgger (2024). ‘Improving Layman Understanding of Forensic Evidence: Can the Language of Autopsy Reports and Personal Examination Reports Be Made More Lay-Friendly?’. *Fachsprache*, 46(1-2): 2-19. <https://doi.org/10.24989/fs.v46i1-2.2187>